

На основу члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др.закон) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС и 44/14),

Влада доноси

УРЕДБУ О ПРОГЛАШЕЊУ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ЗАСАВИЦА”

Члан 1.

Подручје водотока Засавице ставља се под заштиту као природно добро од изузетног значаја, односно I категорије као специјални резерват природе под именом „Засавица” (у даљем тексту: Специјални резерват природе „Засавица”) и са његовом заштитном зоном чини јединствену целину.

Члан 2.

Специјални резерват природе „Засавица” ставља се под заштиту како би се очувао природни водоток Засавице, као основни еколошки фактор, где су присутна водена, мочварна, ливадска и шумска станишта, карактеристична за равничарске пределе.

На простору Специјалног резервата природе „Засавица” омогућен је опстанак бројном специфичном и разноврсном живом свету: 218 врста гљива, 655 врста виших биљака (крајње угрожене врсте: алдрованда (*Aldrovanda vesiculosa*), борак (*Hippuris vulgaris*), језичасти љутић (*Ranunculus lingua*), ребратица (*Hottonia palustris*)), више од 250 врста фитопланктона, 190 врста зоопланктона, велики број бескичмењака (ендемична врста зрикавца *Metrioptera (Zeuneriana) amplipennis*, велика хрстова стрижибуба (*Cerambyx cerdo*), *Pilemia tigrina*, панонски преливац (*Apatura metis*), ускршњи лептир (*Zerynthia (Zerynthia) polyxena*)), 19 врста риба (строго заштићене врсте: умбра (*Umbra krameri*), златни караш (*Carassius carassius*), лињак (*Tinca tinca*)), 13 врста водоземаца (строго заштићене врсте: ендем перипанонске низије подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), кркетуша (*Hyla arborea*)), 12 врста гмизаваца (барска корњача (*Emys orbicularis*), смукуља (*Coronella austriaca*)), 182 врсте птица (између осталих и врсте категорисане као SPEC 1, односно спадају у групу најугроженијих животиња на Планети: патка њорка (*Aythya nyroca*), мали вранац (*Phalacrocorax pygmaeus*), прдавац (*Crex crex*), орао крсташ (*Aquila heliaca*), степски соко (*Falco cherrug*), шљука ливадарка (*Gallinago media*)) и око 65 врста сисара (строго заштићене врсте: видра (*Lutra lutra*), дивља мачка (*Felis silvestris*), дабар (*Castor fiber*)).

На територији Специјалног резервата природе „Засавица” забележено је 29 типова станишта приоритетних за заштиту на националним нивоу, при чему су 23 приоритетна NATURA 2000 међународно значајна станишта, односно 25 су селектована EMERALD станишта. Подручје Специјалног резервата природе „Засавица” припада делу еколошки значајном подручју под редним бр. 18 – „Засавица”. Због присуства заштићених врста од националног и међународног значаја, као и за заштиту приоритетних типова станишта, подручје Специјалног резервата природе „Засавица” је идентификовано подручје у оквиру међународне еколошке мреже Емералд (RS0000014), међународно значајно подручје за биљке (IPA), међународно и национално значајно подручје за птице (RS022IBA), одабрано подручје за дневне лептире (РВА 40) и Рамсарско подручје (3RS009).

Члан 3.

Специјални резерват природе „Засавица” налази се на подручју јужне Војводине, односно северне Мачве, источно од реке Дрине и јужно од реке Саве, на територији Града Сремска Митровица (КО Мачванска Митровица, КО Салаш Ноћајски, КО Ноћај, КО Засавица, КО Раденковић, КО Равње) и општине Богатић (КО Баново Поље и КО Црна Бара). Резерват чине водене површине канала Јоваче и Прекопца, затим каналисани и природни ток притоке Батар, као и сама река Засавица са својим каналисаним и природним током, укупне дужине 33,1 km.

Површина Специјалног резервата природе „Засавица” је 1128,55 ha, од чега је 704,93 ha (62%) у државном власништву, а 423,62 ha (38%) у приватном власништву, од чега је I степеном обухваћено 5,30%, II степеном 60,81% и III степеном 33,89% укупне површине подручја Специјалног резервата природе „Засавица”. Заштитна зона Специјалног резервата природе „Засавица” обухвата површину од 3.462,65 ha.

Опис границе и графички приказ Специјалног резервата природе „Засавица” дати су у Прилогу – Опис границе и графички приказ Специјалног резервата природе „Засавица”, који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 4.

На подручју Специјалног резервата природе „Засавица” утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 59,85 ha, односно 5,30% површине (100% у државној својини) Специјалног резервата природе „Засавица”, обухвата следеће највредније локалитете:

- 1) Баново поље – изворишта (односно водоток између Љубинковића ћуприје и Рашевића ћуприје), површине 6,49 ha; општина Богатић (КО Баново поље);
- 2) део притоке Батар до његовог ушћа у Засавицу, површине 3,62 ha; општина Богатић (КО Баново поље);
- 3) локалитет Пачја бара, површине 4,77 ha; Град Сремска Митровица (КО Раденковић);
- 4) Ваљевац I (колонија чапљи уз пашњак Ваљевац) површине 42,87 ha; Град Сремска Митровица (КО Засавица).

Режим заштите II степена, укупне површине 686,26 ha, односно 60,81% површине Специјалног резервата природе „Засавица”, обухвата следеће локалитете:

- 1) цео водоток реке Засавице, Град Сремска Митровица (КО Салаш Ноћајски, КО Ноћај, КО Засавица, КО Раденковић и КО Равње) и општина Богатић (КО Баново Поље);
- 2) бара Рибњача, општина Богатић (КО Црна Бара и КО Баново Поље);
- 3) комплекс шума на Врбовцу, Град Сремска Митровица (КО Раденковић);
- 4) пашњак Ваљевац, Град Сремска Митровица (КО Засавица);
- 5) Саџак (са Турским ливадама), Град Сремска Митровица (КО Салаш Ноћајски, КО Ноћај и КО Засавица).
- 6) водоток реке Јоваче, Град Сремска Митровица (КО Засавица);
- 7) водоток реке Прекопца, Град Сремска Митровица (КО Засавица);
- 8) бара Батар II, Град Сремска Митровица (КО Засавица);

Режим заштите III степена, укупне површине 382,44 ha, односно 33,89% површине Специјалног резервата природе „Засавица”, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Заштитну зону, у укупној површини од 3.462,65 ha, чини појас око СРП „Засавица”, првенствено пратећи слив Засавице и Батара. Укључује највећи део подручја са шумским комплексима (забранима), у меандрима Засавице (Ваљевац, Врбовац, Зовик,

Батве, Дуге њиве, Пољанско, Требљевине), подручја која имају хидролошки утицај на заштићено природно добро: Луг и Островац, у делу око канала Модран, као и простор између насеља Равња и Црне баре, омеђен насипима према Дрини и Сави (Дренова греда, Банов брод, Широка бара, Станишевац).

Члан 5.

На подручју Специјалног резервата природе „Засавица”, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, осим забрана радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, забрањује се и:

- 1) измена природних карактеристика обалног појаса Засавице;
- 2) преоравање површина до рубних делова водотока Засавице, њених притока и канала.
- 3) радови и активности који могу имати трајни неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела;
- 4) уношење инвазивних биљних и животињских врста, као и обнова и ширење засада инвазивних дрвенастих врста;
- 5) узнемиравање, уништавање и непланско сакупљање гљива, дивље флоре и фауне, осим у научно истраживачке сврхе у циљу унапређења природних вредности;
- 6) кошење без примене заштитних мера за фауну;
- 7) пошумљавање и/или подизање ваншумског зеленила на барама, депресијама, ливадама и пашњацима;
- 8) чиста сеча;
- 9) сеча и оштећивање старих репрезентативних јединки аутохтоних врста дрвећа, као и непланска сеча и оштећивање шумског дрвећа;
- 10) замена састојина и групација аутохтоних дрвенастих врста алохтоним;
- 11) обрада земљишта и мелиоративни радови на природним травним стаништима, као и уклањање травног покривача са слојем земљишта;
- 12) паљење вегетације;
- 13) лов;
- 14) привредни риболов;
- 15) преграђивање водених миграторних праваца риба;
- 16) храњење места за риболов;
- 17) повећање расцепканости (фрагментације) станишта стварањем нових или јачањем ефеката постојећих баријера;
- 18) радови и активности којима се угрожавају проходност и функционалност обале;
- 19) проширење грађевинског подручја насеља и формирање грађевинског земљишта ван насеља;
- 20) изградња нових путева и асфалтирање постојећих земљаних некатегорисаних путева;
- 21) испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара β -мезосапробној класи;
- 22) хемијско и физичко загађивање; отварање депонија; одлагање и складиштење опасних материја и опасног отпада, изузев привременог депоновања муља приликом радова на измуљивању водотока и канала;
- 23) транспорт опасних материја и опасног отпада и спровођење свих активности које представљају потенцијалну опасност за угрожавање квалитета животне средине;
- 24) постављање базних станица (релеја);
- 25) отварање дивљих плажа;

- 26) изградња паркиралишта;
 - 27) сервисирање и одржавање механизације.
- Радови и активности ограничавају се на:
- 1) газдовање шумама у складу са начелима сертификације шума;
 - 2) газдовање клонским тополама и другим алохтоним врстама на укупну површину не већу од постојеће;
 - 3) подизање вишеспратног заштитног појаса од аутохтоних врста према пољопривредним површинама, насељима и објектима;
 - 4) негу и обнову шумске вегетације фаворизовањем природне и мозаичне обнове шума;
 - 5) примену активних и интервентних мера на заштити станишта и врста и побољшању квалитета воде и стања екосистема;
 - 6) изградњу и уређење туристичких објеката и пунктова, на плански одређене, за потребе едукације и презентације природних вредности;
 - 7) промену намене и културе површина, у смеру смањења интензитета коришћења простора (превођење обрађених површина слабијег бонитета у пашњаке и сл.) и у сврху ревитализације станишта;
 - 8) коришћење воде Засавице, на потребе ревитализације влажних станишта и/или унапређења природних вредности;
 - 9) чишћење и продубљивање водотокова и канала, на просторно и временски ограничене мере очувања природних вредности;
 - 10) уређење обала и изградњу обалоутврда, осим у насељима, под посебним условима;
 - 11) кошење, испашу, сечу трске, уклањање водене, мочварне и друге приобалне вегетације, на планске активности очувања станишта;
 - 12) крчење састојина и групација дрвенастих алохтоних и инвазивних врста;
 - 13) пошумљавање, на шумске сечине;
 - 14) спортски риболов, са обале и чамца, на потезу испред пашњака Ваљевац, ван периода мреста;
 - 15) рекреативни риболов, на подручја уређена за ту сврху и одређена планским документима;
 - 16) порибљавање, на реинтродукцију аутохтоних врста;
 - 17) гајење пољопривредних култура, на традиционални начин, на удаљености најмање 10 m од линије воде, при максималном водостају;
 - 18) очување генетског фонда аутохтоних раса и сорти;
 - 19) подизање ограда, на оне са техничким решењима којима се обезбеђује проходност обале за ситне дивље врсте, односно за чуварску службу;
 - 20) изградњу објеката и друге инфраструктуре, на изградњу предвиђених постојећим планским документима, реконструкцију постојећих објеката и за потребе управљања заштићеним подручјем;
 - 21) изградњу електричних водова, на водове изграђене применом посебних техничко-технолошких решења која спречавају колизију и електрокуцију птица.

Члан 6.

На подручју Специјалног резервата природе „Засавица”, на површинама на којима је утврђен режим заштите II степена, осим забрана радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и члана 5. ове уредбе, забрањује се и:

- 1) снижавање нивоа воде испод коте 75,70 m, на устави „Модран”;

2) нагло и велико смањење и/или осциловање нивоа вода, осим у случајевима ванредне одбране од поплава;

3) повећање површина под засадима клонских топола и других алохтоних врста;

4) активности које су потенцијални извор повишеног нивоа буке, вибрација, осветљења и/или другог узнемиравања живог света;

5) кретање пловила на моторни погон, осим за потребе чуварске службе и презентације природног добра;

6) камповање и/или ложење ватре.

Радови и активности ограничавају се на:

1) изградњу нових објеката и друге инфраструктуре, на потребне за спровођење мера заштите и унапређења природног добра;

2) кретање посетилаца, на просторно и временски контролисане, организоване посете;

3) замену засада клонских топола и других алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;

4) одржавање природне динамике травних заједница редовном испашом;

5) постављање молова за потребе управљања.

Члан 7.

На подручју Специјалног резервата природе „Засавица”, на површинама на којима је утврђен режим заштите I степена, осим забрана радова и активности које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чл. 5. и 6. ове уредбе, забрањује се:

1) коришћење природних ресурса;

2) изградња објеката.

Радови и активности ограничавају се на:

1) научна истраживања и праћење природних процеса;

2) контролисану (бројно, временски и просторно) посету искључиво ради стручне едукације;

3) обележавање граница;

4) спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност министарства надлежног за послове заштите природе (у даљем тексту: Министарство).

Члан 8.

На подручју заштитне зоне Специјалног резервата природе „Засавица” забрањује се:

1) извођење радова који негативно утичу на хидролошки режим природног добра и/или квалитет воде влажних станишта унутар заштићеног подручја, осим за водопривредне активности, у складу са циљевима заштите природе;

2) проширење грађевинског подручја насеља, подизање индустријских објеката, као и извођење радова који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја, или су потенцијални извори повишеног нивоа буке, вибрација, осветљења и/или узнемиравања живог света;

3) изградња ветрогенератора;

4) хемијско и физичко загађивање, отварање депонија, односно привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја, изузев привременог депоновања муља приликом радова на измуљивању водотока и канала.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) упуштање вода у реципијент који припада хидролошкој целини Резервата, на оне чији је квалитет једнак или виши од β -мезосапробне класе,
- 2) формирање грађевинског подручја и грађевинског земљишта ван насеља, на просторе предвиђене важећим планским документима, на начин којим се не нарушава еколошки и/или визуелни интегритет подручја и не стварају извори повишеног нивоа буке, вибрација, осветљења и/или узнемиравања живог света,
- 3) уношење и гајење алохтоних врста, на врсте које нису инвазивне у Панонском региону,
- 4) изградњу вештачких језера и рибњака, као и подизање пољозащитних појасева, на обрађеним површинама слабијег бонитета,
- 5) изградња далеководних објеката и инфраструктуре, на оне чија техничко-технолошких решења спречавају колизију и електрокуцију птица, односно омогућује безбедан пролаз дивљих врста код еколошких коридора;
- 6) камповање и постављање мобилијара за камповање, на плански предвиђене и уређене просторе.

Члан 9.

Специјални резерват природе „Засавица” поверава се на управљање Покрету горана из Сремске Митровице (у даљем тексту: Управљач).

У обављању законом утврђених послова управљања заштићеним подручјем, Управљач је овлашћен и дужан нарочито да: организује чуварску службу; обележи заштићено подручје и подручје заштитне зоне; донесе план управљања, годишњи програм управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби; обавештава кориснике заштићеног подручја и заштитне зоне о могућностима за обављање радова и активности; учествује у поступку утврђивања накнаде за ускраћивање или ограничавање права коришћења; издаје сагласности и одобрења; прати стање и води евиденције о природним вредностима, непокретностима и људским активностима; утврђује и наплаћује накнаде за коришћење заштићеног подручја.

Управљач је дужан да изврши упис делатности управљања заштићеним подручјем у складу са прописима којима се уређује класификација делатности и регистрација удружења у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 10.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности Специјалног резервата природе „Засавица” спроводи се према плану управљања који доноси Управљач на период од десет година (у даљем тексту: План управљања), са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе.

План управљања садржи циљеве и приоритетне задатке очувања повољног стања заштићеног подручја, као и превентивне мере заштите од пожара у складу са законом којим се уређује заштита од пожара и прописима донетим на основу тог закона.

План управљања Управљач доноси и доставља министарству надлежном за послове заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство) најкасније у року од десет месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У поступку давања сагласности на План управљања, Министарство прибавља мишљења министарстава надлежних за послове науке, просвете, туризма, просторног планирања, водопривреде, рударства, пољопривреде, шумарства и финансија.

Управљач је дужан да једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију.

До доношења Плана управљања, Управљач врши послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави Министарству на сагласност у року од 30 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Годишњи програм управљања из става 6. овог члана садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја; приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, првенствено Плана управљања, акта о унутрашњем реду и чуварској служби и акта о накнади за коришћење заштићеног подручја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

Члан 11.

Управљач је дужан да обезбеди спровођење режима заштите, односно унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност Министарства у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У оквиру садржине прописане Законом о заштити природе, правилником се ближе утврђују забрањени радови и активности, као и правила и услови обављања радова и активности који су допуштени на подручју Специјалног резервата природе „Засавица”.

Правилник се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 12.

Управљач је дужан да на прописан начин обележи Специјални резерват природе „Засавица”, његове спољне границе и границе површина, односно локалитета са режимом заштите I, II и III степена најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Управљач је дужан да у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Покрајинским заводом за заштиту природе, изврши идентификацију граница Специјалног резервата природе „Засавица” на терену, дигиталној ортофото карти и катастарском плану, у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

На операт, односно записник о утврђивању граница из става 2. овог члана, сагласност даје министарство надлежно за послове просторног планирања.

Границе утврђене, описане и верификоване на начин прописан у ст. 2. и 3. овог члана, сматраће се меродавним у свим стварима које се тичу спровођења ове уредбе.

Члан 13.

Управљач је дужан да заснује дигиталну базу података, односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Специјалним резерватом природе „Засавица”, у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 14.

Висину накнаде за коришћење Специјалног резервата природе „Засавица”, својим актом утврђује Управљач, у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара.

Члан 15.

Забране и ограничења прописана овом уредбом, не односе се на војне објекте и комплексе, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

Члан 16.

Средства за спровођење Плана управљања Специјалним резерватом природе „Засавица” обезбеђују се из буџета Републике Србије, од накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених обављањем делатности Управљача и из других извора у складу са законом.

Члан 17.

Плански документи, планови, програми и основе из области шумарства, ловства, управљања рибљим фондом, водопривреде, пољопривреде и туризма и други програми и планови који се односе на коришћење природних ресурса и простора у заштићеном подручју Специјалног резервата природе „Засавица”, усагласиће се са Просторним планом Републике Србије, Регионалним просторним планом Аутономне покрајине Војводине, овом уредбом и Планом управљања из члана 10. ове уредбе.

Члан 18.

Даном ступања на снагу ове уредбе престаје да важи Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Засавица” („Службени гласник РС”, број 19/97).

Члан 19.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 Број:

У Београду,

2019. године

В Л А Д А

ПРЕДСЕДНИК